

PROPOSTA DIDÀCTICA

CARME DOMÉNECH

LES TEMPTACIONS

ANNA LIS

EDICIONS 96

LES TEMPTACIONS

Anna Lis

Proposta didàctica

Carme Doménech

de 6 a 96

Primera edició: gener 2013

© Les temptacions: Anna Lis

© Proposta didàctica: Carme Doménech Pujol

D.L.: V-286-2013

ISBN: 978-84-15802-04-0

Edicions 96, SL

Assessorament lingüístic: Maria Josep Escrivà/Edicions 96

Disseny i maquetació: Pau Àlvarez López/Edicions 96

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

ELS RELATS

L'aproximació al conjunt de relats pot realitzar-se des del gènere narratiu a què pertany cada conte, amb l'anàlisi dels elements propis de la narració, que no s'ha seguit per no fer-ne reiteracions i acabar amb el plaer de descobrir.

En aquest sentit, cada relat té un tractament singular de la comunicació narrativa entre l'autora, el narrador i el lector, i al mateix temps es fan propostes destinades a analitzar distintes tècniques narratives.

A més, el ventall de personatges extrets de la realitat o que pertanyen al món de la ficció permet un coneixement de l'univers cultural que ens envolta. Com també són excusa per a l'aproximació a determinats temes en la mesura que formen part de l'experiència adolescent.

A continuació trobareu propostes que han estat el resultat d'una lectura tan personal com la de qualsevol altri, siga quina siga l'edat o formació.

PER COMENÇAR

Els aparadors de les llibreries mostren les novetats des de la més estricta teoria de la comunicació i les editorials busquen els possibles lectors amb unes portades on es poden llegir fàcilment els noms del llibre i del seu autor o autora. Així, abans d'obrir un llibre ja en pots tenir una informació sobre el contingut i sobre qui l'ha escrit. El text literari estricte va acompanyat d'uns altres que no sempre són obra de l'escriptor, de forma que, mirant i llegint els textos de la portada, la contraportada i les dues solapes interiors, el lector pot decidir-se a comprar-lo i finalment a llegir-lo.

El llibre és un objecte que també entra en el mercat i, com qualsevol altre producte, es fa atractiu a la vista. Un equip especialitzat en el disseny gràfic personalitza cada llibre amb un

format de portada, la selecció de la tipografia, l'ús del color, la il·lustració i altres elements lligats a la percepció visual i del tacte, en aquest mateix ordre.

1. La portada està organitzada en dues tints de color que destaquen sobre el cartró blanc. Identifica el color en què van escrits el nom de l'editorial, el nom de l'autora, el títol del llibre i la il·lustració. Pots explicar les raons d'utilitzar els colors si saps que el violeta és el símbol del feminisme i el negre no sempre va lligat a la mort?
2. Observa la imatge de publicitat del film *Gilda* i, com si fos un joc, busca les diferències amb la imatge de la portada del llibre.
3. Trobes alguna explicació en el títol del llibre relacionada amb la imatge? Avancem que no es tracta del títol d'un dels relats de l'autora.
4. Quina és la funció del text de la contraportada? Sols llegir-los abans de decidir-te a comprar un llibre? El trobes suficientment atractiu perquè pugui interessar? T'has fet una idea aproximada del contingut del llibre?
5. Les dues solapes tenen distintes funcions. Explica quines són després d'haver-les llegides.
6. Prepara la fitxa bibliogràfica del llibre seguint les normes tipogràfiques de citació:

ISBN:

Títol del llibre:

Autoria (Cognoms, Nom complet):

Il·lustració (Cognoms, Nom complet):

Llengua:

Editorial:

Col·lecció i número:

Edició:

Lloc de publicació:

Any de publicació:

Nombre de pàgines:

Preu:

Altres:

7. Per últim, no tots els llibres porten una dedicatòria. Què et sembla? T'ajuda en la lectura?

1. Calfant motors

1.1. El títol fa referència al món de la mecànica, però també es tracta d'una frase que s'utilitza metafòricament. Quin és el seu significat en aquest relat?

1.2. Si lliges atentament el primer paràgraf, veuràs que al final s'hi esmenta Pigmalión, un antic rei de Xipre.

També era escultor i va fer una estàtua que representava una dona i la va anomenar Galatea. Es va enamorar de l'escultura i la tractava com si fos una nina. En la festa d'Afrodita, deessa de l'amor, li va pregar que li donara una dona semblant a l'estàtua i, en tornar a casa, va comprovar que l'escultura havia adquirit vida.

Es considera Pigmalión un personatge que en *modela* un altre a la mesura dels seus interessos, l'educa i el prepara al seu gust. Aquest mite ha estat interpretat al llarg dels temps en la literatura, la plàstica i el cinema. Sabies dir quin paper tenen al relat aquests dos personatges mítics? Què s'espera de cadascun?

1.3. Fixa't en la descripció dels personatges; anota què pensa el narrador de cadascun d'ells i acompanya-ho d'alguna frase que ho exemplifiqui. Segueix aquesta graella com a model:

personatge	què en pensa el narrador	exemple literal
professor		
home madur		
jove entre 18 i 19 anys		
senyora de l'Eixample		
xica jove		

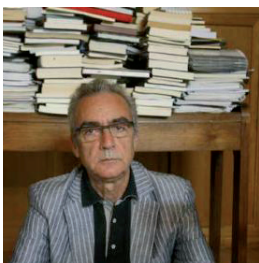
1.4. Una vegada has llegit el relat, hauràs observat com s'expressa el narrador. Sabies dir de quin tipus de narrador es tracta?

Ajuda't dels elements gramaticals, de puntuació i pragmàtics.
I tu, què opines del narrador? Redacta'n una descripció.

2. L'aventura

- 2.1. Anomenem intertextualitat l'ús, visible o no, confessat o no, de fragments d'un text dins d'un altre text. Aquest relat s'inicia amb uns fragments en cursiva, però de què es tracta?: d'un primer relat seguit d'un altre?; d'un relat dins del relat del qual forma part?; de fragments d'altres autors? Explica-ho de manera raonada. Identifica el relat al qual es refereix amb la frase «vaig escriure aquest microrelat».
- 2.2. La intertextualitat és visible en altres fragments del relat. Quin és el recurs gràfic que els fa visibles? Amb quina intenció se cita el nom dels autors dels fragments?
- 2.3. L'ambigüitat torna a aparèixer al relat: «les dos portàvem arracades..., cadascuna amb la seua penyora...,» i intenta desfer-la identificant qui és qui. A qui es refereix com «la mitja taronja» citada a l'inici? Descriu l'aventura a què es refereix.
- 2.4. Al relat apareixen autors de la vida real. Busca informació dels escriptors esmentats: nom complet, obres, etc. Si n'hagueres de fer una altra fotografia, en quin context els situaries perquè adquiriren un nou significat, un altre ofici?

Millàs

Camen Leñero,
poeta

Cortázar

3. I els motors no arranquen

- 3.1. El títol d'aquest relat, el relaciona amb el primer de tots. Comprova si les històries també són comunes a partir de la identificació d'altres elements narratius. Comença per enumerar els espais dels dos relats on té lloc l'acció. Continua amb els personatges i digues si completa la idea que t'havies format d'ells o s'ha produït algun canvi en la teua opinió.
- 3.2. Les accions d'ambdós relats també formen una seqüència. Amb ajuda d'aquests relats ja pots ordenar les fases d'un curs que tinga per nom el de *Taller literari*. Després, elabora un inventari amb les recomanacions que es fan al llarg dels tres primers relats a fi d'elaborar un text escrit. Serien les mateixes per a una llengua o per a una altra? (castellà, anglés...)
- 3.3. En aquests tres primers relats has trobat, de vegades, fragments escrits en cursiva, entre guionets o entre parèntesi. Pots explicar-ne els motius? Penses que el narrador hi busca algun efecte?
- 3.4. Al diàleg es planteja un problema de sociolingüística. Elabora un esquema del fragment amb els conceptes propis de la matèria que et siguen útils: bilingüisme/monolingüisme, llengües en contacte, llengua A, llengua B, variació (diatòpica, diastràtica i funcional), conflicte lingüístic, diglòssia, llengua dominant, llengua minoritzada, fidelitat lingüística, substitució lingüística, prejudici lingüístic, actitud favorable.
3. 5. En la narració es fa referència a productes cinematogràfics i televisius molt populars. Situant l'acció en alguns d'aquests mitjans, redacta un breu relat on es tracte aquest mateix tema: l'ús de la llengua.
- 3.6. A l'escena final es proposa l'escriptura de relats amb una temàtica concreta que crea una atmosfera de complicitat. En què consisteix aquesta complicitat? I la ironia? T'ajudarà a explicar la darrera oració (no paràgraf) del relat.

4. La mort de Manolete

- 4.1. El títol ja marca la lectura del relat. Abans d'iniciar la d'aquest conte, seria bo que identificares aquest personatge real i com va morir.
- 4.2. Malgrat la data de rodatge, la pel·lícula *Manolete* s'ha estrenat amb molt de retard. Creus que ha estat una bona idea la selecció d'actors com Ian Brody i Penélope Cruz per a interpretar els protagonistes del film? Raona la resposta.
- 4.3. El relat s'inicia amb una pregunta. A qui penses que va dirigida? A partir de conceptes com l'autor, el lector, el narrador i el personatge, explica com es relaciona en aquest relat la realitat i la ficció.
- 4.4. La nostra societat ha multiplicat els mots tabú i les expressions pròpies del lèxic relacionat amb el sexe. Identifica-les al relat i digues com és el personatge que les pronuncia. Penses que les hauria utilitzat de la mateixa manera el personatge masculí que hi apareix esmentat, el iaio? Per què?
- 4.5. El narrador mostra la moral catòlica pròpia de l'època del relat, com ara l'obligació marital de la dona a accedir els desitjos del marit, la passivitat sexual de les dones o la seua manca d'informació. Compara l'actitud dels dos esposos en aquesta matèria i explica-la a partir de l'expressió «envestia i envestia, fort i espai, espai i fort».
- 4.6. La frase final del relat sintetitza una conclusió. Explica quin tipus de relació manté amb el títol i digues en quina mesura ha pogut influir en la vida de la protagonista.

5. El secret de Gilda

5.1. A finals dels anys 40, la pel·lícula *Gilda* convocava grans cues d'espectadors a les portes dels cines tot i que faltaven algunes escenes eròtiques que la censura franquista i l'eclesiàstica havia obligat a eliminar. Són escenes memorables, com la del guant, en què la protagonista se'l va llevant a poc a poc mentre canta *Put the blame on mame* acompanyada d'una orquestra; o la de la bufetada que rep de l'altre protagonista. Mai una dona havia aparegut en pantalla amb aquestes actituds i, si per a uns aquestes escenes eren motiu d'escàndol, per a d'altres van ser un model a seguir. Qualifica amb un adjectiu les actituds de Gilda en aquests fotogrames i argumenta'n si són positives o negatives.

- 5.2. L'*star system* de Hollywood va fer que es popularitzaren els noms dels actors. Molts d'ells tenien procedència europea i van haver de canviar-lo per algun altre més pròxim a la fonètica anglesa. En canvi, per als espanyols de postguerra, poc coneixedors d'idiomes, els resultava més difícil pronunciar-los. Quin és el nom de l'actriu que encarna el paper de Gilda? En tens una pista al mateix relat.
- 5.2. Compara la imatge de Gilda amb la portada del llibre i troba les múltiples diferències: indumentària, actitud, etc.
- 5.3. El narrador té dues formes convencionals d'introduir la veu dels personatges: la directa i la indirecta. Observa atentament i digues quina és la que hi apareix i quins són els procediments que s'han utilitzat en aquest relat per donar veu al personatge de la mare.

- 5.4. Identifica, al relat, les dues ficcions que es desenvolupen de manera paral·lela: la Gilda del film i la Gilda del relat.
- 5.5. Extrau del relat els usos i costums de les dones joves de postguerra. Observa de què es parla de forma reiterada i, pel contrari, de què no es parla i per què es manté en secret.
- 5.6. A l'educació sentimental de postguerra va contribuir una abundant producció de novel·la rosa, que era llegida per les seues destinatàries amb autèntica devoció. Explica què vol dir la frase «bon casament» i en què consistia aquesta educació a partir dels títols de les novel·les que et posem com a exemple:

Almas generosas (1937), de María Mercedes Ortoll

Altar mayor (1926), de Concha Espina

La gloria de amar (1934), de Rafael Pérez y Pérez

Tú eres la paz (1936), de Gregorio Martínez Sierra

Varón de deseos (1929), de Ricardo León

Vendrá por el mar (1943), de Concha Linares Becerra

Vestida de tul (1942), de Carmen de Icaza

- 5.7. Per quin motiu estava tancat a la presó el germà major de Gilda? Què significava ser falangista?
En què consistia el conflicte que tenia la protagonista del relat? Quin rol hi va desenvolupar? Per què és important l'ús de l'el·lipsi?
- 5.8. Amb les deduccions que pots extraure de la lectura del conte, explica les raons del títol del relat. Quin punt de vista adopta el narrador en relació a la pel·lícula i als propis records narrats durant el soterrar?

6. Glenn Ford enamorat

- 6.1. Compara aquest relat amb l'anterior i digues quines són les diferències entre:
  - el títol
  - els fets narrats
  - els personatges
  - el gènere del narrador
  - el punt de vista del narrador
- 6.2. Penses que s'hi narren els mateixos fets de la història? Quines novetats s'han introduït? Per què?
- 6.3. Les accions del relat s'articulen en tres fites principals explicades pel mateix narrador. Digues quines són.
- 6.4. Et recomanem el visionat de *Rashomon* (1950) film d'Akira Kurosawa, que narra una mateixa història des del punt de vista de diferents personatges. Quina penses que és la història real? Creus que cada personatge pot contar la història a la seua manera sense faltar a la veritat? Fixa-t'hi en aquest relat i en l'anterior.
- 6.5. De la lectura dels dos relats pots extraure els usos i costums dels homes joves dels anys 40. On trobes la diferència en l'educació sentimental entre les dones i els homes d'aleshores? Existeix en l'actualitat aquesta diferència? Per què?
- 6.6. Creus que un amor pot durar tota la vida? I mantindre's fidel tota la vida sense ser correspost? Raona la resposta.

7. La madrilenya

- 7.1. Aquest relat presenta un procediment narratiu diferent dels anteriors. A falta d'un narrador en 3a o 1a persona, la història, la llegim a partir d'un diàleg. Identifica les distintes veus i digues quin tipus de relació mantenen.

- 7.2. Elabora el retrat d'Encarna i explica l'evolució del seu pensament amb la inclusió de frases extretes del relat.
- 7.3. Fes el mateix amb Mario.
- 7.4. Observa com s'ha elaborat la intriga en aquest conte. Fes un llistat, segons va apareixent al text, d'allò que desconeix el lector i que desconeix el personatge. Per exemple, «uns assumptes pendants», «els negocis».
- 7.5. Al llarg del conte es relaten fets que podem qualificar de mostres de masclisme. Agrupa-les segons siguin agressions psicològiques o físiques. Penses que el grup feminista esmentat podria fer una campanya de denúncia? Prepara dos eslògans que puguin ser utilitzats en aquesta campanya.

8. Valderrama

- 8.1. La paraula intertextualitat s'aplica a conceptes distints, però tots ells es refereixen a la relació entre un text principal (A) i un altre d'una altra procedència (B) que no sempre és reconegut pel lector. En aquest relat s'inclou de forma expressa un fragment de la lletra d'*El emigrante*, una cançó que va ser tan popular que se'n va arribar a fer una pel·lícula amb el mateix títol (Sebastián Almeida, 1958) i on Juanito Valderrama tingué un paper protagonista. Ací tens la cançó [http://www.youtube.com/watch?v=K7Ruc_NM8j0] per seguir-la amb la lletra completa.

Tengo que hacer un rosario
con tus dientes de marfil
para que pueda besarlo
cuanto esté lejos de ti.
Sobre sus cuentas divinas,
hechas con nardo y jazmín,

rezaré *pa* que me ampare
aquella que está en San Gil.

Adiós mi España *quería*
dentro de mi alma te llevo *metía*.
Aunque soy un emigrante,
jamás en la vida yo podré olvidarte.

Cuando salí de mi tierra
volví la cara llorando
porque lo que más quería
atrás me lo iba dejando.
Llevaba por compañera
a mi Virgen de San Gil
un recuerdo y una pena
y un rosario de marfil.

Adiós mi España *quería*
dentro de mi alma te llevo *metía*.
Aunque soy un emigrante,
jamás en la vida yo podré olvidarte.

Yo soy un pobre emigrante
y traigo a esta tierra extraña
en mi pecho un estandarte
con la alegría de España.
Con mi patria y con mi novia
y mi Virgen de San Gil
y mi rosario de cuentas
yo me quisiera morir.

8.2. La propaganda franquista va saber utilitzar l'aïllament en què es trobava després de la II Guerra Mundial. Molts artistes i músics es negaren a vindre al país on qui havia vençut en la guerra havia obtingut l'ajuda de Hitler i Mussolini. A excepció de l'òpera o el folklore, no es podia cantar en altra llengua que no fos en castellà i, així, la copla i el flamenco es

va convertir en la música que ocupava de forma majoritària els programes radiofònics. També al relat n'apareix un altre exemple, per la qual cosa demane que expliques en què consisteix el concepte d'Espanya d'aleshores a partir de la lletra de les dues cançons.

Manolo Escobar

Juanito Valderrama

¡Que viva España!

Entre flores, fandanguillos y alegrías,
nació en España la tierra del amor.
Sólo Dios pudiera hacer tanta belleza,
y es imposible que pueda haber dos.
Y todo el mundo sabe que es verdad,
y lloran cuando tienen que marchar.

Por eso se oye este refrán
Que viva España
Y siempre la recordarán
Que viva España
La gente canta con ardor
Que viva España
La vida tiene otro sabor,
y España es la mejor.

Es las tardes soleadas de corrida,
la gente aclama al diestro con fervor
y el saluda paseando a su cuadrilla,
con esa gracia de hidalgo español.
La plaza con sus oles! vibra ya,
y empieza nuestra fiesta nacional

Por eso se oye este refrán (etc.)

Qué bonito es el mar Mediterráneo
su Costa Brava y su Costa del Sol.
La sardana y el fandango me emocionan
porque en sus notas hay vida y hay calor.
Y España siempre ha sido y será
eterno paraíso sin igual.

Por eso se oye este refrán (etc.)

- 8.3. En quin camp es manifesta el conflicte generacional entre pares i fills? Posa'n exemples de distint tipus.
- 8.4. Quina és la clau perquè el fill es *reconcilie* amb son pare? Penses que la por és motiu per a condicionar tota una vida? Per què? Coneixes algun cas semblant?
- 8.5. Busca en la xarxa les cançons que van canviar tota una generació i escolta-les amb atenció:

Bob Dylan, *Blowin' in the wind*
Janis Joplin, *Me and Bobby McGee*
Jimi Hendrix, *Little wing*
John Lennon, *Imagine*
Ravi Shankar, *A morning raga*
Nova Cançó, *Al vent* (Raimon)
Pau Riba, *Noia de porcellana*
Quico Pi de la Serra, *L'home del carrer*

9. Per fi, tire la tovalla

- 9.1. Aquest relat, i també el primer del llibre, porta per títol una frase feta. Què significa? Penses que aquest enunciat és cert? Raona la resposta.
- 9.2. Tot i que alguns pensen el contrari, les novel·les i les pel·lícules són un producte de ficció, malgrat que estiguen basades en fets reals. A pesar de tot, al text es confessa que s'*inventa*. Debateu sobre aquest tema i ajudeu-vos de conceptes com la realitat, la veritat i la versemblança, a més dels altres components de la comunicació literària (autor, lector, narrador, text narratiu).
- 9.3. Al relat es reflexiona sobre el mateix acte de narrar. La polèmica literària es planteja en tres aspectes: tipus de llenguatge més adient, l'elecció del tema tractat i la posició social de l'escriptor. Penses que és conseqüència del punt de vista generacional? O és més aviat personal? Raona la resposta amb exemples extrets del conte.
- 9.4. Busca al llibre un relat que siga exemple de cada tipus de concepte esmentat: «omniscient», «protagonista», «testimoni», «quasiomniscient», «diàleg», «monòleg interior», «intertextualitat». Escriu al costat el fragment que ho confirme. Si no en trobes, adapta un dels contes al concepte concret.
- 9.5. El conte parla de la presa de consciència del fet de l'escriptura. Sabries dir què és un escriptor? Cal escriure per donar a conèixer, per publicar, allò que escriu? Penses que la «literatura compromesa» s'oposa a la literatura de «l'era d'Internet». Raona la resposta i posa'n exemples.
- 9.6. Explica la diferència entre dues concepcions de literatura, tradició o innovació, a partir de la comparació que es fa amb cuiners famosos, dels quals t'oferim una mostra d'algun dels seus plats. A partir del títol i la coberta del llibre de Daniel

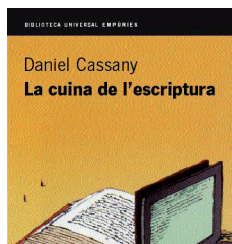
Cassany, *La cuina de l'escriptura*, escriu un text breu que porte per títol *Microrelats SMS i WhatsApp*.

Ferran Adrià

Lucio.
Ous fregits estil Lucio

La cuina
de l'escriptura

10. El passat sempre torna

- 10.1. La narració arranca amb la pregunta sobre un fet quotidià: fer cua per pagar. Penses que s'hi ha descrit una conducta generalitzada? A qui s'adreça? Quina és la intenció del narrador?
- 10.2. Quin és el conflicte inicial que es planteja i quins són els personatges implicats? Com es resol el conflicte?
- 10.3. Digues el temps (època i durada) en què es desenvolupen les accions. A més, en el discurs narratiu, s'empren diverses tècniques narratives en la manipulació del temps. Identifical-les i posa'n exemples que ho confirmen.
- 10.4. Dos grans temes es barregen en el relat, com són l'amistat i la hipocresia. Identifica'ls en els moments més representatius de la narració. Estàs d'acord amb la posició de la narradora? Argumenta la teua postura.

11. Sala d'espera

- 11.1. Després de la lectura d'aquest conte, ja pots enumerar els

personatges d'aquest i l'anterior relat. Posa els noms propis. Quin és el personatge que serveix de nexa entre ambdós relats?

- 11.2. Compara el tipus de narrador d'aquest relat amb el de l'anterior. On es troba la diferència? Quina relació manté cada narrador amb els fets narrats? Penses que és objectiu el narrador d'aquest relat? Per què?
- 11.3. Quin és el tema que es tracta en aquest conte? Trobes que el diàleg és important per a tractar aquest tema? Per què? Què et crida més l'atenció del que es diu en la conversa? Abans de llegir el conte, n'havies escoltat algun d'aquest tipus?
- 11.4. Les relacions personals són sovint *obligades* entre membres d'un grup que estudia o treballa però que tenen interessos individuals molt diferents. Opina sobre fins a quin punt s'ha de dir la veritat, o es poden buscar altres solucions en moments de xafardeig. I ara, segueixes estant d'acord amb el que es deixa entreveure en l'anterior relat?

12. Amor etern

- 12.1. El títol del relat ens porta directament a la fórmula final del conte «foren feliços i menjaren anissos». Reconeixes el nom del príncep blau i el de la protagonista? Raona si aquests personatges són reals o pertanyen al món de la ficció.
- 12.2. El relat fa una referència al sonet de Francisco de Quevedo (1580-1645) «Amor constante más allá de la muerte». Reflexiona sobre aquest títol i el darrer vers citat, per explicar si un amor pot esdevenir etern i donar sentit a la vida (i a la mort) de la persona enamorada.
- 12.3. Estàs d'acord amb la concepció de l'amor que presenta el títol del relat? I amb l'inici del poema que hi apareix? Raona

la resposta i posa'n algun exemple extret de la relació entre parelles amoroses literàries:

Tristan i Isolda
Lancelot i Ginebra
Gaïferos i Melisendra
Tirant i Carmesina
Romeu i Julieta

12.4. Quin valor representa el sofà en aquesta escena?

13. Vetlatori

13.1. Analitza la tècnica narrativa d'aquest text, ple de buits d'informació. Localitza el que no s'hi diu i que, per tant, ha de completar el lector.

13.2. El títol del relat explica un estat anímic, però com afecta la protagonista? Per què portava «tota una vida dissimulant»? Coneixes algun altre cas real o de ficció? Explica si es tracta, o no, d'un exemple d'hipocresia.

13.3. En un societat com la nostra, què representa el llit? I el vestit de noces?

13.4. El relat tracta el tema de la violència de gènere. Explica en què consisteix la violència que la protagonista ha exercit i ha patit.

13.5. Compara aquests dos casos reals apareguts a la premsa. Qui agrideix qui? Com s'explica l'existència de la violència de gènere?

La Provincia. Diario de Las Palmas.
dilluns 19 de setembre de 2011

Una mujer muere a cuchilladas a manos de su marido en Tenerife

El agresor se hizo varios cortes para simular que ella lo había atacado - Los vecinos de la víctima afirman que nunca escucharon discusiones entre ellos

***El País*, dimarts, 23 de maig de 1989**

El marido agrede a «la envenenadora de Alaquàs» y obliga a suspender el juicio.

Ana Chapa. València

La vista oral contra María Blasco Navarro, de 48 años de edad, conocida como «la envenenadora de Alaquàs», prevista para la mañana de ayer, fue suspendida por el presidente de la Sala Segunda de la Audiencia de Valencia, Francisco Monterde, hasta el próximo mes de septiembre. Según informó el abogado defensor, Jesús Sancho-Tello, María Blasco ingresó en la madrugada del domingo en el hospital General de Valencia al recibir un botellazo que le propinó su marido, Pelayo Amores, jefe de la policía de Alaquàs, el día 14. Según el ministerio fiscal, María Blasco suministró a su esposo pequeñas dosis de arsénico en las comidas durante el mes de septiembre de 1987. Como consecuencia de la ingestión de este veneno, Pelayo Amores fue internado en un hospital en estado grave. María Blasco creía que su esposo la engañaba con una agente.

Mientras el fiscal solicita una pena de nueve años de prisión por presunto delito de parricidio frustrado, con la atenuante de la paranoia que sufrió la inculpada por los celos, el abogado defensor pide su libre absolución. El letrado representante de María Blasco sostiene en las calificaciones provisionales que su defendida se vio sorprendida por la acusación de envenenar a su esposo y resalta que jamás se encontró arsénico en el domicilio.

14. Un gerro xinés

- 14.1. Què coneixes de la cultura xinesa? Per quins motius volien anar a Cuba i a la Xina els protagonistes del relat? Es correspon amb el que esperaven trobar-hi? Per què?
- 14.2. Sabies que la porcellana és originària de la Xina mil·lenària? Com és un gerro xinés? Per què és valuós un gerro del segle XIX?
- 14.3. Hi ha correspondència entre les esperances de la joventut i el que s'ha esdevingut posteriorment? Explica el contrast que es dona entre les expectatives i la realitat present.
- 14.4. Què es valora més entre els personatges del relat, l'amor o l'amistat? En què es basa cada tipus de relació? És important el gènere (home-dona) en aquestes relacions?

15. Sopar de germanor

- 15.1. En què consisteix el nostre costum del sopar de germanor? Has assistit a algun sopar d'aquests? Com t'hi has sentit?
- 15.2. Elabora un retrat de cada personatge i explica la relació que existeix entre Andrés i cadascun d'ells. Què destaqués de la participació del narrador en aquesta trama?
- 15.3. Com en una telenovel·la, la irrupció del personatge jove desencadena canvis en l'escenari. Per què és important l'edat i l'estat civil de cada personatge?
- 15.4. Explica en què consisteixen les relacions humanes de la hipocresia, la seducció i el desig. Posa'n exemples extrets de la ficció literària o cinematogràfica.
- 15.5. Mies van der Rohe, director de la Bauhaus, influent moviment de la moderna arquitectura, tenia com a lema «less is more», (menys és més). Explica el significat d'aquesta antítesi.

16. Connectats

16.1. Quin pot ser el motiu d'haver prescindit del narrador per introduir el discurs dels dos personatges del relat?

16.2. El títol delata unes referències culturals. Explica en què consisteixen algunes formes de comunicació per Internet que poden contenir la fotografia de l'usuari.

16.3. La protagonista es compara amb l'actriu Cindy Crawford. Com t'imagines a Júlia? Busca una fotografia que mostre el paral·lelisme.

16.4. La conversa queda interrompuda momentàniament. Per quin motiu?

16.5. Prova de fer l'exercici següent: descriu com et veus, descriu com vols que et vegen i busca diverses persones que et diguen com et veuen. Mira'n les coincidències i les diferències.

16.6. Debateu sobre les xarxes socials i l'ocultació del jo. Incidiu en les raons que existeixen quan algú es fa passar per algú altre.

17. L'instint

17.1. Què saps de l'instint de supervivència? Penses que el maternal és un instint autèntic o, pel contrari, es tracta d'una construcció cultural?

17.2. El conte fa referència a certs comportaments de mares que, després de parir, presenten conductes anòmales com la de l'abandó, l'explotació o l'assassinat dels seus propis fills. Les anomena «medees», però, qui era Medea?

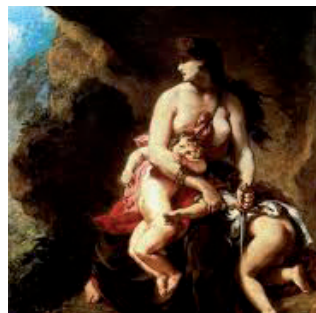
17.3. Fa vint-i-cinc segles que Eurípides va escriure *Medea*, on justifica la violència al llarg de tota la tragèdia. Les imatges que tens a continuació mostren tres versions plàstiques protagonitzades per Medea i els seus fills. Quin motiu donà Medea per justificar l'infanticidi?

vas grec

sarcòfag

Eugène Delacroix

17.4. En les «formes de ser mare» s'esmenten diverses possibilitats. Debateu sobre els sentiments del dolor i la compassió. Un bon exemple n'és el film, citat al relat, *La decisió de Sophie* (1982) protagonitzat per Meryl Streep.

http://www.youtube.com/watch?v=v_o1yrAK_-M

17.5. Descriu l'espai on es troba la protagonista i explica el paper que té en la construcció del relat el dormitori, el llit, la cel·la i les escletxes.

17.6. Ordena de forma graduada els adjectius referits als sentiments de la mare i explica el valor que hi adquireixen l'amputació i les crosses.

17.7. Un mateix fet pot tractar-se amb llenguatges distints. Així, el llenguatge periodístic narra la història des de la realitat i el cinematogràfic ho fa des de la ficció. Compara els dos relats i identifica les diferències que hi ha entre els elements necessaris per a construir una història (accions, personatges, temps i espai) i els de la forma que adopta el discurs (narrador, ordre

de les accions narrades i alteració del temps en la narració). Busca en Internet les dades que et falten.

Diario Córdoba 26 d'abril de 2005

***Heroína*, un filme sobre madres coraje**

La lucha que han llevado y llevan a cabo las madres gallegas de hijos drogadictos contra el narcotráfico, que las ha convertido en auténticas madres-coraje, centra *Heroína*, el filme en que Gerardo Herrero se acerca a estas mujeres, lideradas por Carmen Avendaño, a quien da vida en la pantalla Adriana Ozores.

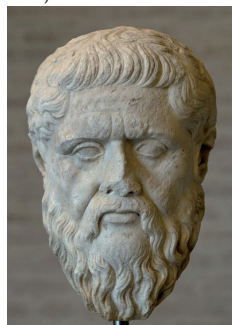
18. Aire de família

18.1. Explica la frase feta que dóna el títol a aquest relat i confirma si té una base científica.

18.2. Al conte es planteja la controvèrsia entre les concepcions que de l'amor tenen les dones i els homes en general. Amb quina de les opinions dels personatges Rafa i Anna estàs més d'acord? Per què?

18.3. En què es diferencia l'oració que inicia el conte, «Els pols oposats s'atrauen», de les de més endavant, «He trobat la meua ànima bessona» o «Cadascú busca la seua meitat»? Trobes que les parelles es formen sota aquestes premisses o és inútil defensar la idea de la «mitja taronja»? En quin microrelat del llibre ha aparegut aquesta expressió?

18.4. Plató és un clàssic que parla de l'amor a la seua obra *El banquet* (380 aC). Informa't sobre la idea de l'amor platònic. A

Cap de Plató a la gliptoteca de Munic

més, busca què diu sobre el mític origen de la naturalesa humana i els primitius tres sexes: masculí, femení i androgen.

18.5. Per què el narrador té dues formes d'expressió, una d'elles entre parèntesi?

18.6. Al costat de les citacions de grans pensadors, com Plató i Nietzsche, també apareix la premsa groga i el xafardeig, que proporciona arguments a la discussió. Què significa l'afirmació popular «los que duermen en el mismo colchón se vuelven de la misma condición»? Com són les parelles perfectes?

18.7. Com es pot interpretar la conducta del narrador a partir de les opinions, confessions i perspectiva que mostra sobre les dones que l'han envoltat al llarg de la seua vida? Recorda què és el complex d'Edip i explica així el final d'aquest relat.

19. Fantasies

19.1. La frase «un món de fantasia» remet al món de l'imaginari, al cervell, que tot just es comença a conèixer de forma científica. Penses que la fantasia pertany al món de la ficció? O pel contrari, creus que pertany al món de la realitat? Raona la resposta.

19.2. Digues quina és la part del relat que es correspon a la imaginada i quina a la viscuda per la protagonista. Com es poden diferenciar?

19.3. La capacitat d'imaginar ens diferencia de la resta d'animals i permet, de forma individual, visualitzar mentalment objectes o persones. Quin és el motiu de portar a terme aquest exercici d'imaginació encomanat per la terapeuta? N'ha obtingut resultats? Per què?

19.4. En la majoria dels casos, el narrador conta les històries una vegada s'han produït i narra uns fets ja passats, generalment amb un final tancat. Però a més, té la facultat d'alterar l'ordre en què han ocorregut els fets i deté el curs de la narració per

retrocedir o anticipar-se en el temps. Com s'ha manipulat el temps en aquest relat? Fixa't en els temps verbals per comprovar si l'acció té lloc en el present, el passat o el futur.

19.5. Explica el significat que té al relat el fet de deixar sobre la tauleta de nit dos objectes reals (anell i llibre) i un d'intangible (feminisme).

19.6. Informa't de qui és Amelia Valcárcel i, entre els seus llibres més coneguts, tria'n un que potser siga l'esmentat al relat.

20. Sinatra

20.1. En el primer paràgraf, la narradora mostra una identitat. Digues si real o imaginada. En quin moment ho has decidit i per què?

20.2. Les pàgines de les revistes del cor de l'època anaven plenes de fotografies d'actrius i actors de l'*star system* de Hollywood, que formaven parelles per protagonitzar els films produïts per la indústria cinematogràfica. Recorda les pel·lícules que hages vist dels artistes esmentats al relat:

Ava Gardner

Frank Sinatra

Grace Kelly

Cary Grant

Rat Pack

Gary Cooper

Liz Taylor

Rita Hayworth

20.3. Entre les actrius més famoses, Ava Gardner va arribar a una Espanya de postguerra i es va quedar fascina­da per les figures de l'espectacle més importants de l'època: els bous i el flamenc. Un punt de reunió era la cocteleria Chicote, a la Gran Via madrilenya, citada per Agustín Lara —«y en Chicote un agasajo postinero»— al xotis *Madrid*. Què podria atraure, de l'Espanya franquista, una americana que vivia en la democràcia i l'opulència?

Ava Gardner

Lola Flores
amb Chicote

Ava Gardner
amb Chicote

Ava
Gardner

20.4. Les revistes de l'època s'omplien de reportatges sobre els amors d'Ava Gardner amb Cabré, Luis Dominguín i d'altres. Existeix algun paral·lelisme amb aquest tipus d'ambient d'aleshores i l'actual? Trobes que hi ha alguna raó que expliqui l'enamorament entre figures? Explica la distinció que existeix entre el «menú espanyol» i la «carta americana».

Luis Miguel
Dominguín

Mario Cabré

gitanos

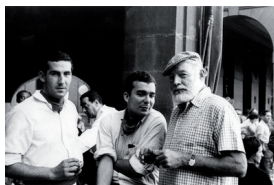
20.5. Altres famosos estatunidencs van aterrar al territori espanyol i es van aficionar a la festa dels bous. D'entre l'obra literària d'Ernest Hemingway i la cinematogràfica d'Orson Welles, digues quines són les que estan relacionades amb la nostra península: títol, any, argument i tema.

Ernest Hemingway
i Antonio Ordóñez

Orson Welles

Ernest Hemingway
als Sanfermins

20.6. Explica la frase del relat «La Veu»: per quina raó el substantiu va escrit en majúscula i en singular així com per què falta completar l'oració.

20.7. Durant la postguerra, l'aprenentatge sentimental es realitzava agafant les pel·lícules com a model. Marca els moments d'inflexió en el transcurs de les accions on s'imiten les escenes cinematogràfiques i explica per què s'utilitzen els noms dels artistes.

20.8. Si no la coneixes, escolta les cançons citades: *Strangers in the night*, *My way of life*, *For once in my life*. Com es relaciona aquesta banda sonora amb la trama del relat? Com afecten als personatges de ficció? Per què hi ha al text una recomanació al lector per a escoltar aquesta darrera cançó?

21. Quina tropa!

21.1. La frase feta que dona títol al relat es refereix a l'exèrcit. Qui podria dir-la i què vol expressar l'emissor en el context originari? Té el mateix significat quan el context és el de l'ensenyament? On és la diferència?

- 21.2. Aquest conte està estructurat en capítols. Fes un esquema de cada capítol amb els elements de la història: trama de les accions, personatges, temps (època i durada) i espai. Després, sintetitza el final i relaciona'l amb el títol. És cert que sense conflicte no es pot escriure una història?
- 21.3. Assigna una frase del relat als distints tipus de conflictes que apareixen al capítol 1: disciplinari, lingüístic, cortesia. Quina és la comunicació verbal en aquesta aula, quant al llenguatge i actitud cooperativa? Es tracta d'un bon retrat o és més aviat un estereotip? Raona la resposta.
- 21.4. El capítol II planteja un nou conflicte. Penses que l'educació sexual és objecte d'una matèria del currículum o hi ha més d'una assignatura implicada? L'existència d'un embaràs prematur del capítol anterior i la reacció dels alumnes de Batxillerat són indicatius de la necessitat d'una educació sexual? Debateu sobre el moment d'inici, la durada i el responsable de la formació sexual de l'alumnat d'un institut.
- 21.5. Busca informació sobre les idees filosòfiques de Hegel i Schopenhauer referides a les dones com a gènere i el seu paper en la societat. Compara aquestes idees amb els estereotips que la nostra cultura ha elaborat respecte de les dones: marit, mare, etc.
- 21.6. El capítol III concentra un ventall de personatges. Reflexiona sobre aquest tipus de feina: context social, rutina, l'atenció a l'alumnat, interacció entre professorat, etc. Què penses del nostre sistema educatiu, organitzat en matèries o assignatures? Quin tipus de vincle hauria d'existir entre els protagonistes del fet educatiu, professorat i alumnat?

22. Crisi

- 22.1. Enrique Gil Calvo és un sociòleg especialitzat en l'edat i el gènere. Estan relacionades aquestes dues variables en la vida

d'una persona? O són independents? A quin tipus de crisi es refereix el títol del relat? Com se soluciona aquesta crisi?

22.2. Trobes que el vestidor és un lloc propici per a la reflexió? Hi ha algun lloc (o moment) més apropiat, o més propici per reflexionar sobre la pròpia existència?

22.3. Tothom sap que la forma de vestir és una forma d'expressió pròpia, però som realment responsables de la gestió de la pròpia imatge? En quina mesura som esclaus de la moda? Hi ha límits en la forma de vestir o, com es diu al relat, «per més que el cos ho permeta, no toca»?

22.4. Si en vida podem decidir la forma de vestir, poc sabem de la nostra indumentària després de la mort, malgrat que ho hàgem planificat. En la tradició occidental del sepel·li o de la incineració, sembla imprescindible un vestit, bé un sudari, bé un tratge formal. On es troba la diferència entre aquestes dues formes? Quina imatge vol deixar la protagonista després de la seua mort? Per quin motiu?

22.5. Coneixes les autores franceses Colette, Yourcenar, Duras o Beauvoir, citades al relat? Busca informació sobre la seua obra i les opinions que mostren sobre les relacions lèsbiques.

Colette
(Sidonie
Gabrielle Colette)
Saint-Sauveur-
en-Puisaye 1873-
París 1954

Marguerite
Yourcenar
(Cleenewerck
de Crayencour)
Brussel·les 1903
-USA 1987

Simone
de Beauvoir
París 1908-1986

Marguerite Duras
(Marie-Christine
Jeannot,)
Saigon 1914-París 1996

- 22.6. Segons l'objectiu, la seducció necessita diferents estratègies. Què té en compte la protagonista abans de decidir-se a establir una relació? Quins són els resultats?
- 22.7. La síndrome Bovary remet a la protagonista de la novel·la de Gustave Flaubert, *Madame Bovary* (1857) i descriu la conducta de dones addictes a l'enamorament i que viuen en la permanent búsqueda d'un amor ideal, que no existeix. Pots dir que la protagonista pot afirmar que pateix aquesta malaltia psicològica? Per què?

23. Todo lo que sube baja

- 23.1. El que ara coneixem com a *spa* és el que ha existit des de l'època romana amb el nom de balneari. Però, a diferència dels *spa* els balnearis tenen qualitats curatives perquè estan construïts en espais on les aigües tenen propietats medicinals, per beure'n i prendre'n banys. Descriu l'espai del balneari que t'hages format amb les dades que apareixen en aquest relat. Hi ha alguna relació entre bellesa i salut? Raona la resposta.
- 23.2. Tina és un personatge que, en mesos, ha sofert un canvi radical en el seu aspecte físic. Assenyala les seqüències en què s'estructura el relat segons tracte el pas del temps i explica com es mostra la decadència o el final de la vida.
- 23.3. Quina opinió té la protagonista d'ella mateixa? Com analitza els canvis que ha experimentat en l'etapa adolescent?
- 23.4. L'admiració de la protagonista per Tina la fa evocar Greta Garbo, una actriu de bellesa extraordinària. En canvi, no ha seguit els hàbits higiènics d'altres temps i adquirits al bal-

neari. De quina forma intenta conservar l'ideal de bellesa? Penses que és una bona solució? Per què?

23.5. Busca sinònims o equivalències a les expressions de caràcter religiós «caiguda del cavall», «camí de Damasc» i «calvari» per descriure l'estat d'ànim de la protagonista. Com es troba i per què?

23.6. La paraula «merenga» apareix en diverses ocasions però amb significat polisèmic. Digueu què significa en cada context: «I això que ens ho passàvem merenga», «com passa amb la merenga» i «la tècnica de la merenga».

23.7. Coneixes les marques que han aparegut al relat? De quin producte són i a quin segment de població van dirigides?

24. Dolça venjança

24.1. Identifica la persona gramatical del verb per dir quin tipus de narrador és el del relat. A qui creus que va dirigida la pregunta inicial? Quin és el destinatari del relat que va a continuació de la pregunta que l'inicia?

24.2. En aquesta parella es donen unes relacions asimètriques i una distribució desigual del poder. Descriu els símptomes que delaten que ella se subordina a ell. Trobes que la protagonista és conscient de la seua dependència emocional?

24.3. Elabora un retrat del personatge masculí i explica la conducta que manifesta amb cada personatge femení.

24.4. La protagonista és exemple d'una personalitat complexa. Penses que es pot conservar el rancor tota una vida sense exterioritzar-lo? Quin sentiment predomina envers el personatge femení més jove: solidaritat entre dones, enveja, menyspreu o llàstima? Explica la figura retòrica que dona títol al relat.

25. Soledat

- 25.1. Hauràs observat que aquest relat conta la mateixa història que l'anterior. Identifica les diferències que existeixen entre la persona gramatical del verb i el tipus de narrador d'aquest relat i l'anterior.
- 25.2. Què es busca amb aquest canvi de perspectiva narrativa? Quina és la posició del narrador respecte de la història? I respecte dels personatges? Quins són els adjectius que acompanyen el personatge masculí?
- 25.3. El personatge masculí atribueix la seua soledat a una antiga amant. La darrera oració resumeix la consideració que en té, d'ella. Quina és? És distinta de la que en tenia anys enrere?
- 25.4. Quina reacció final tanca el relat? Penses que està relacionada amb la posició de poder que, en general, ha ostentat?

26. El lector

- 26.1. El títol i el relat remeten a *The reader* (2008), una pel·lícula que és l'adaptació de la novel·la homònima de Bernhard Schlink. Hanna, la protagonista, demana al jove Michael de llegir-li en veu alta les obres literàries que li fan estudiar a classe, al xicon, com l'*Odissea*, *Les aventures de Huckleberry Finn* o el còmic de Tintín *Les set boles de cristall*. La lectura és un acte individual que es pot transformar en col·lectiu amb la lectura en veu alta. Prova de llegir aquest conte en veu alta seguint les indicacions següents:
1. Adapta la lectura a les condicions d'espai i situació de comunicació. No és igual llegir en un lloc gran que en un sofà, per a un públic nombrós o per a una sola persona.

2. Busca l'estructura del text i distingeix entre la part narrativa i la part dialogada.
  3. Identifica el caràcter i els sentiments dels personatges per traslladar-los en la forma d'expressar-se.
  4. Assenyala les pauses breus i les llargues. Gestiona el ritme, la respiració, l'elocució i el manteniment de la veu al final dels enunciats en una primera lectura expressiva.
  5. Troba estratègies per a canviar del pla del narrador al dels personatges, així com per a interpretar les parts dialogades. Anota les marques de volum i to més apropiades al contingut i fes la lectura expressiva projectant la veu al teu auditori.
- 26.2. Si has experimentat la lectura en veu alta, de lector o d'oient, podries opinar sobre els vincles que es creen entre qui llig i qui escolta. Pensa que l'oient pot passar per situacions molt diferents: analfabetisme, ceguesa, malaltia, etc.
- 26.3. Quin és el fet desencadenant del conflicte que inicia el relat? Digues quina funció té el títol i explica quins fets relacionen el relat amb la pel·lícula.

David Kross i Kate Winslet

26.4. Quins són els prejudicis que, en general, es tenen amb les parelles desiguals en edat, formació cultural, extracció social, etc.? Quines inquietuds mostra el narrador relacionades amb el punt de vista i el lloc que ocupa en la narració? Trobes que estan justificades? Raona la resposta.

26.5. «Està clar que hem vist dos pel·lícules diferents», diu un personatge. És possible que els espectadors obtinguen una idea distinta de la mateixa pel·lícula, o els lectors d'un mateix llibre? Per què?

SÍNTESI O APÈNDIX ORIENTATIU

Per trobar l'estil d'un artista (plàstic, novel·lista, etc.), convé trobar les característiques especials que l'individualitzen, que el fan diferent d'un altre creador per la forma particular que té d'expressar-se o per la manera com aborda una temàtica determinada.

Observa una sèrie de constants en els temes tractats i anota els títols dels relats.

1. Reflexió sobre el fet d'escriure:
2. Presència de la memòria històrica:
3. Referències a pensadors:
4. Referències al món de l'art (escriptura, cinema, música):
5. Món observat des de la perspectiva de la dona:

També hauràs observat algunes constants en la tècnica.

1. Cadena temàtica de relats:
2. Diversitat de tipologia amorosa:
3. Combinació de personatges reals i de ficció:

PER ACABAR

Has observat com estan ordenats els relats que apareixen en aquest llibre? Qui penses que ha decidit aquest ordre? Pot ser la mateixa autora, però també podria ser obra de l'editorial: és el que tècnicament es diu edició.

Faries una altra ordenació? Quin relat deixaries per al final del llibre?

Per què hi ha relats que tenen dedicatòria i altres no?

Per què el llibre porta per títol *Les temptacions*?

T'atreviries a escriure'n un? Si et decideixes a fer-ho, pots començar amb una experiència com la que acabes de llegir.

de 6 a 96

TÍTOLS DE LA COL·LECCIÓ

1. Passos lleugers.
Dacia Maraini
2. Pasos apresurados.
Dacia Maraini
3. Una barca en el bosc.
Paola Mastrocola
4. Sis contes i una novel·la incerta.
Jovi Lozano-Seser
5. Una joguina per a Irina.
Neus Varela
6. Don Fabrizzio i un cadàver al Prince Building.
Joan Pla
7. Les temptacions.
Anna Lis
8. Cendres de Ternils.
Vicent Sanxis

